

מתמטיקה מורחב

פרק 36 - וקטורים גיאומטרים

תוכן העניינים

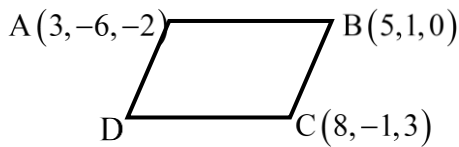
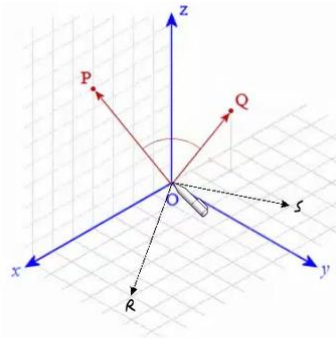
1. וקטורים.....1
2. מכפלה וקטורית ומכפלה מעורבת.....6
3. שימושי מכפלה וקטורית לגיאומטריה אנליטית במרחב.....8

וקטורים

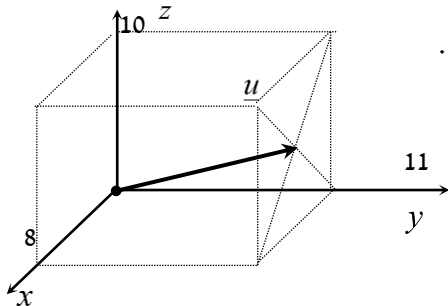
הערת סימון: אנו נסמן את הווקטור u כך \underline{u} . סימונים מקובלים נוספים הם: \vec{u} , $\underline{\underline{u}}$.
את גודל הווקטור \underline{u} נסמן כך $|\underline{u}|$. סימון מקובל נוסף הוא $\|\underline{u}\|$.
גודל וקטור נקרא גם אורך הווקטור וגם הנורמה של הווקטור.

שאלות

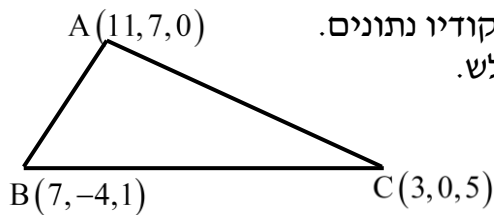
- (1) רשום את נוסחת כל אחד מהווקטורים $\vec{P}, \vec{Q}, \vec{R}, \vec{S}$ שבאיור. הנח שאורך ורוחב כל משבצת באיור הוא יחידה אחת.

- (2) בשרטוט הבא נתונה מקבילית, ששיעורי שלושה מקדקודיה נתונים. מצא את שיעורי הקדקוד D. רמז: היעזר בנוסחת אמצע קטע.

- (3) נתונה תיבה שמידותיה מצוינות במערכת הצירים. מצא מהו הווקטור \underline{u} על פי השרטוט.

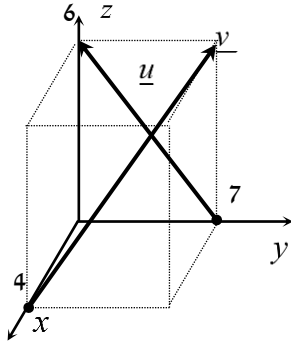

- (4) בשרטוט הבא נתון משולש ששיעורי קדקודיו נתונים. מצא את שיעורי מפגש התיכונים במשולש.

(5) ענה על הסעיפים הבאים (אין קשר בין הסעיפים):
 א. מצא את הווקטור \overline{EF} , אם נתונות הנקודות $E(2,0,-3)$ ו- $F(7,-1,-3)$.

ב. מצא את שיעורי הנקודה N , אם נתונה הנקודה $M(0,-4,1)$

והווקטור $\overline{MN} = (-1,-1,9)$.

(6) נתונה תיבה שמידותיה מצוינות במערכת הצירים שלפניך.
 מצא מהו הווקטור \underline{u} ומהו הווקטור \underline{v} .

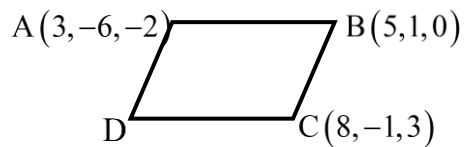
(7) מצא את x , y ו- z , אם נתון ש- $\underline{u} = \underline{v}$, כאשר $\underline{u} = (4, -1, 2)$,
 $\underline{v} = (z-2, y+1, x-3)$.

(8) נתונות הנקודות הבאות:

$A(1,0,2)$, $B(3,7,-4)$, $C(6,9,0)$, $D(7,4,10)$, $E(9,11,4)$

א. הראה כי: $\overline{AB} = \overline{DE}$.

ב. האם ניתן לומר כי גם $\overline{AD} = \overline{BC}$? נמק.

(9) בשרטוט נתונה מקבילית,
 ששיעורי שלושה מקדקודיה נתונים.
 מצא את שיעורי הקדקוד D .
 * אין להיעזר בפתרון בנוסחת אמצע קטע.

בשאלות 10-16 נתונים הווקטורים: $\underline{u} = (-3, 1, 4)$, $\underline{v} = (4, -2, -6)$, $\underline{w} = (2, 6, -5)$.
 * בשאלות 13, 14, 16 הסבר את משמעות התוצאות מבחינה גיאומטרית.

(10) חשב:

א. $2\underline{u}$ ב. $-0.5\underline{v}$ ג. $3\underline{u} - 2\underline{v}$

(11) חשב:

א. $0.25\underline{v} - 0.5\underline{u}$ ב. $\underline{v} - 0.5\underline{u} + 2\underline{w}$

(12) $2\underline{v} - \underline{u} + 4\underline{w}$

(13) $\underline{u} / |\underline{u}|$

(14) $d(\underline{u}, \underline{v})$

(15) $\underline{v} \cdot \underline{u} + 2\underline{w} \cdot \underline{v}$

(16) $\text{proj}(\underline{u}, \underline{v})$

בשאלות 17-19 נתונות הנקודות: $A(1, -3, 0)$, $B(4, 2, -1)$, $C(3, -1, 2)$,
 ויש למצוא את הווקטורים:

(17) $\overline{AC} + \overline{AB}$

(18) $2\overline{AC} - 4\overline{AB}$

(19) $2\overline{AC} + \overline{AB} - \overline{BC}$

(20) נתונים ארבעת קדקודי המרובע ABCD:

$$A(-4, 2, 1), B(0, 2, -1), C(-3, -5, 0), D(-7, -5, 2)$$

הוכח כי המרובע הוא מקבילית.

- (21)** נתונים ארבעת קדקודי המרובע ABCD :
 $A(1,2,0)$, $B(-2,5,3)$, $C(-1,8,4)$, $D(4,3,-1)$
 א. הוכח כי המרובע הוא טרפז.
 ב. האם הטרפז שווה שוקיים?
- (22)** חשב את הזווית שבין הווקטורים \underline{u} ו- \underline{v} , כאשר:
 א. $\underline{u} = (-2, 2, 5)$, $\underline{v} = (4, 0, 1)$
 ב. $\underline{u} = (6, -3, 1)$, $\underline{v} = (2, 5, 3)$
 ג. $\underline{u} = (-2, 1, 3)$, $\underline{v} = (4, -2, -6)$
- (23)** מצא את שטחו של משולש ABC, שקדקודיו הם:
 $A(-3, 2, 1)$, $B(0, 3, 2)$, $C(5, -1, 0)$
- (24)** נתונים הווקטורים : $\underline{u} = (2, -1, 0)$, $\underline{v} = (5, 0, 3)$
 מצא וקטור \underline{w} , שמכפלתו ב- \underline{u} היא 0 ומכפלתו ב- \underline{v} היא 0, אם ידוע שגודלו הוא $\sqrt{70}$.
- (25)** ענה על שני הסעיפים הבאים:
 א. הוכח כי $|\underline{u} + \underline{v}| = |\underline{u} - \underline{v}| \Leftrightarrow \underline{u} \perp \underline{v}$.
 הסבר מהו הפירוש הגיאומטרי של תכונה זו במישור.
 ב. הוכח כי $|\underline{u} + \underline{v}|^2 = |\underline{u}|^2 + |\underline{v}|^2 \Leftrightarrow \underline{u} \perp \underline{v}$.
 הסבר מהו הפירוש הגיאומטרי של תכונה זו במישור.
- (26)** ענה על חמשת הסעיפים הבאים:
 א. הוכח כי $|\underline{u} + \underline{v}|^2 = |\underline{u}|^2 + 2\underline{u} \cdot \underline{v} + |\underline{v}|^2$.
 ב. הוכח כי $|\underline{u} - \underline{v}|^2 = |\underline{u}|^2 - 2\underline{u} \cdot \underline{v} + |\underline{v}|^2$.
 ג. הוכח כי $(\underline{u} - \underline{v})(\underline{u} + \underline{v}) = |\underline{u}|^2 - |\underline{v}|^2$.
 ד. הוכח כי $|\underline{u} + \underline{v}|^2 + |\underline{u} - \underline{v}|^2 = 2|\underline{u}|^2 + 2|\underline{v}|^2$.
 תן פירוש גיאומטרי לתוצאה במישור.
 ה. הוכח כי $\frac{1}{4}(|\underline{u} + \underline{v}|^2 - |\underline{u} - \underline{v}|^2) = \underline{u} \cdot \underline{v}$.

תשובות סופיות

$$\vec{P} = (4, 0, 7), \quad \vec{Q} = (-2, 1, 3), \quad \vec{R} = (6, 4, 0), \quad \vec{S} = (-2, 4, 0) \quad (1)$$

$$D = (6, -8, 1) \quad (2)$$

$$\underline{u} = (4, 11, 5) \quad (3)$$

$$M = (7, 1, 2) \quad (4)$$

$$N = (-1, -5, 10) \quad \text{ב.} \quad \vec{EF} = (5, -1, 0) \quad \text{א.} \quad (5)$$

$$\underline{u} = (0, -7, 6), \quad \underline{v} = (-4, 7, 6) \quad (6)$$

$$z = 6, \quad y = -2, \quad x = 5 \quad \text{א.} \quad (7)$$

$$\text{א. הוכחה.} \quad \text{ב. לא.} \quad (8)$$

$$D = (6, -8, 1) \quad (9)$$

$$\text{א.} \quad (-6, 2, 8) \quad \text{ב.} \quad (-2, 1, 3) \quad \text{ג.} \quad (-17, 7, 24) \quad (10)$$

$$\text{א.} \quad (2.5, -1, -3.5) \quad \text{ב.} \quad (9.5, 9.5, -18) \quad (11)$$

$$(19, 19, -36) \quad (12)$$

$$\left(\frac{-3}{\sqrt{20}}, \frac{1}{\sqrt{20}}, \frac{4}{\sqrt{20}} \right) \quad (13)$$

$$\sqrt{158} \quad (14)$$

$$14 \quad (15)$$

$$\underline{u}^* \quad (16)$$

$$(5, 7, 1) \quad (17)$$

$$(-8, -16, 8) \quad (18)$$

$$(8, 12, 0) \quad (19)$$

$$\text{הוכחה.} \quad (20)$$

$$\text{א. הוכחה.} \quad \text{ב. כן.} \quad (21)$$

$$\alpha = 180^\circ \quad \text{ג.} \quad \alpha = 90^\circ \quad \text{ב.} \quad \alpha = 97.277^\circ \quad \text{א.} \quad (22)$$

$$S_{\triangle ABC} = 10.173 \quad \text{יח"ש.} \quad (23)$$

$$(-3, -6, 5) \quad (24)$$

$$\text{הוכחה.} \quad (25)$$

$$\text{הוכחה.} \quad (26)$$

מכפלה וקטורית ומכפלה מעורבת

שאלות

$$(1) \text{ נתון: } u = \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix}, v = \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ 1 \end{pmatrix}, w = \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ 0 \end{pmatrix}$$

חשב: $(u \times v) \times w$.

$$(2) \text{ חשב את שטח המשולש, שקדקודיו: } A(8, 2, 3), B(4, -1, 2), C(-8, 0, 4)$$

(3) נתונים שלושה וקטורים u, v, w במרחב.

$$\text{ידוע כי: } |u| \neq 0, \quad u \cdot w = 0, \quad u \times v = 0,$$

$$\text{הוכח כי: } v \cdot w = 0.$$

(4) נתונים שני וקטורים u, v במרחב.

$$\text{ידוע כי: } |v| = 4, \quad |u| = 1, \quad u \perp v$$

$$\text{חשב: } |(u + v) \times (u - v)|$$

$$(5) \text{ נתון } u = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 3 \end{pmatrix}, v = \begin{pmatrix} 4 \\ 5 \\ 6 \end{pmatrix}, w = \begin{pmatrix} 7 \\ 8 \\ 10 \end{pmatrix}$$

חשב:

$$\text{א. } u \cdot (v \times w) \quad \text{ב. } v \cdot (w \times u) \quad \text{ג. } (u \times v) \cdot w$$

(6) ענה על הסעיפים הבאים:

א. חשב את נפח המקבילון שקדקודיו $A(1, 1, 1), B(2, 2, 2), C(3, 0, 2), D(4, 1, 1)$.

ב. חשב את נפח הפירמידה שקדקודה $A(1, 1, 1), B(2, 2, 2), C(3, 0, 2), D(4, 1, 1)$.

(7) חשב את נפח הפירמידה שקדקודה $A(2, 2, 5), B(1, -1, -4), C(3, 3, 10), D(8, 6, 3)$.

8 נתון מקבילון הבנוי על וקטורים a, b, c .
 הוכח כי נפח המקבילון, הבנוי על הווקטורים $a, a - b, a + b - 4c$,
 שווה לפי 4 מנפח המקבילון הנתון.

9 נתונים שלושה וקטורים u, v, w במרחב.
 הוכח כי $[(u + v) \times (v + w)](u + w) = 2w \cdot (u \times v)$.

10 נתונים שלושה וקטורים u, v, w במרחב.
 ידוע כי: $u \cdot (v \times w) = 4$.
 חשב:

א. $u \cdot (w \times v)$

ב. $(v \times w) \cdot u$

ג. $w \cdot (u \times v)$

ד. $v \cdot (u \times w)$

11 נתונים שלושה וקטורים a, b, c במרחב.
 מהי הנוסחה עבור $a \times b \times c$?

תשובות סופיות

(1) $\begin{pmatrix} -1 \\ 0 \\ -1 \end{pmatrix}$

(2) $S = 22.5$

(3) הוכחה.

(4) 8

(5) א. -3 ב. -3 ג. -3

(6) א. -6 ב. 1

(7) $9\frac{1}{3}$

(8) הוכחה.

(9) הוכחה.

(10) א. -4 ב. 4 ג. 4 ד. 4

(11) אין לו נוסחה.

שימושי מכפלה וקטורית לגיאומטריה אנליטית במרחב

שאלות

(1) הוכח שהנקודות הבאות נמצאות על מישור אחד:
 $A = (1, 2, 1)$, $B(1, 1, 1)$, $C = (2, 1, 2)$, $D(2, 2, 2)$

(2) מצא את מרחק הנקודה $A(3, -2, 1)$
 מהישר $L: (-10, 8, -8) + t(2, -1, 2)$

(3) נתונים שני ישרים:

$$L_1: \frac{x-2}{2} = 3-y = \frac{z-4}{3}, \quad L_2: x+7 = y-5, z=3$$

א. הוכח שהישרים מצטלבים.

ב. מצא את המרחק בין הישרים.

תשובות סופיות

(1) הוכחה.

(2) $\sqrt{26}$

(3) א. הוכחה. ב. 5.7735